

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
T.a.v. mevrouw drs. M. Hammersma
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

Amsterdam, 22 april 2009

Geachte mevrouw Hammersma,

In het kader van de zogenaamde 'lichte' evaluatie van de Tijdelijke wet mediaconcentraties, had de NDP (vertegenwoordigd door ondergetekenden) op 6 april jl. een onderhoud met uw collega's Hofenk, Reijnders en Stevens. Tijdens dit gesprek is afgesproken dat de NDP haar zienswijze ook schriftelijk aan het ministerie zal sturen. Met deze brief komen wij deze afspraak na.

Opiniemacht

De NDP is van mening dat het gevaar van het ontstaan van een dominante opiniemacht in Nederland niet aanwezig is. Het huidige media-aanbod is immers omvangrijk en pluriform. Het gevaar van een dominante opiniemacht is zelfs niet reëel. Uitgevers realiseren zich als geen ander dat het bestaansrecht van hun dagblad, ook in commerciële zin, valt of staat met de onafhankelijkheid en geloofwaardigheid van de inhoud. Dat inzicht heeft geleid tot de redactiestatuten, waarin de redactionele onafhankelijkheid is vastgelegd. Anders gezegd: het economisch eigendom heeft geen relatie met de interne pluriformiteit van dagbladen.

De NDP is principieel van mening dat een significante opiniemacht en verondersteld misbruik daarvan eerst aangetoond moet worden voordat beperkende maatregelen aan de orde kunnen zijn. Het wetenschappelijk onderzoek van de Nieuwsmonitor is hiervoor bij uitstek geschikt. De uitkomsten die de Nieuwsmonitor tot nu toe heeft gepubliceerd, wijzen op een grote opiniërende pluriformiteit in de gemeten dagbladen. Pas als zou blijken dat een marktpartij opiniemacht heeft en deze zou misbruiken, kunnen volgens de NDP maatregelen overwogen worden. Zolang hiervan geen sprake is verstoren *crossownership*-beperkingen slechts de marktwerking.

Tijdelijke wet mediaconcentraties

Het huidige regime van *crossownership*-beperkingen is vastgelegd in de Tijdelijke wet mediaconcentraties (Twm), die op 13 juli 2007 van kracht werd. De NDP is actief betrokken geweest bij de totstandkoming van de nieuwe wet omdat het destijds van groot belang voor de ledenbedrijven was om op korte termijn meer ruimte voor overnames te creëren. Niettemin blijft de NDP bij haar principiële bezwaren tegen *crossownership*-beperkingen. De NDP hecht dan ook aan betrokkenheid bij de evaluatie van de Twm.

De oude artikelen in de mediawet met betrekking tot media *crossownership* die door de Twm zijn vervangen, maakten het dagbladuitgevers die een kwart of meer van de dagbladmarkt in handen hadden onmogelijk het volledig eigendom van een televisie- of radiozender te verwerven (tot maximaal een derde was toegestaan). De NDP beschouwt het als een belangrijke stap voorwaarts dat de Twm dagbladuitgevers de ruimte biedt volledig eigenaar te zijn van een televisie- of radiozender, ook als die uitgever een marktaandeel van meer dan 25 procent op de dagbladmarkt heeft. Hiermee is impliciet erkend dat eigendomsverhoudingen niet de geëigende maatstaf zijn om pluriformiteit te reguleren.

Ook vindt de NDP het een goede zaak dat de definitie van een dagblad is verruimd en dat onder de Twm ook gratis dagbladen tot de markt worden gerekend.

De Twm kent, ondanks de verruiming die de wet biedt, ook belangrijke bezwaren. De NDP is principieel van mening dat voor de dagbladmarkt geen specifiek maximum marktaandeel dient te worden gesteld. Dit maximum (uitgevers mogen op de dagbladmarkt een marktaandeel van ten hoogste 35 procent hebben) is een nieuw element in de mediaconcentratiewetgeving en verstoort het gelijke speelveld voor marktpartijen. In *Concentratie en pluriformiteit van de Nederlandse media 2006* stelt het Commissariaat bovendien vast dat de concentratie op de televisiemarkt groter is dan op de dagbladmarkt.

De NDP stelt vast dat de mate van mediaconcentratie ook onder de Twm nog steeds wordt uitgedrukt in marktaandelen die worden vastgesteld op basis van oplagecijfers op concernniveau. De vastgestelde marktaandelen zeggen hierdoor meer over de pluraliteit dan over de pluriformiteit. In die zin is de huidige benadering vanuit het oogpunt van opinie-macht beperkt. Het economisch eigendom heeft, zoals betoogd, immers geen relatie met de interne pluriformiteit van dagbladen.

Algemene maatregel van Bestuur

De marktdefinities en meetmethoden die bij een toetsing aan de Twm worden gehanteerd zijn vastgelegd in een Algemene maatregel van Bestuur (AmvB). De NDP is van mening dat er discutabele uitgangspunten gehanteerd worden. Het beleid sluit daardoor niet optimaal aan op de werkelijke marktverhoudingen.

Zo worden marktaandelen van dagbladconcerns berekend op basis van de oplagen van de titels. Bereik zou een betere basis zijn en bovendien beter vergelijkbaar met de SKO-cijfers die op de andere markten gehanteerd worden.

In de marktdefinities is het opmerkelijk dat internet en nieuwsbladen buiten beschouwing blijven.

Als nadeel van de huidige meetmethode stelt het Commissariaat dat de handhaving van de Twm afhankelijk is van gebruiksmetingen die door marktpartijen worden aangeleverd. Dit betekent volgens het Commissariaat dat dagbladen, televisie- en radiozenders die niet bij het onderzoek zijn aangesloten, niet altijd worden geïdentificeerd en/of meegenomen.

Om die reden introduceerde het Commissariaat in de 'Mediamonitor 2007' een nieuw crossmediaal onderzoek om het nieuwsgebruik in kaart brengen. Het onderzoek bleek bij een eerste analyse methodologisch goed in elkaar te zitten. Er zijn echter belangrijke kanttekeningen te plaatsen.

- Een steekproef van 1200 is bescheiden voor een onderzoek dat op titelniveau uitspraken doet.
- De veldwerkperiode (één kwartaal) is kort.

- Er wordt op een indirecte, voor deze titels ongunstige, manier gevraagd naar regionale dagbladen.

De NDP benadrukt dat juist het feit dat gangbare onderzoeken als het NOM-bereiksonderzoek en STIR worden gedaan in opdracht van *joint industry committees*, maakt dat het in de markt (en bijvoorbeeld ook door adverteerders) geaccepteerde cijfers zijn. Idealiter zou er één *single source* multimediaal bereiksonderzoek bestaan. Dit zou echter zeer hoge kosten met zich meebrengen. Integratie van bestaande onderzoeken is wat de NDP betreft een realistischer optie. Medio april 2009 worden al de eerste geïntegreerde onderzoeksresultaten van NOM en STIR gepubliceerd.

Expireren, verlengen of aanpassen

Het Commissariaat voor de Media pleit voor verlenging van de Twm 'met enkele jaren'. In de verlengingsperiode wil het Commissariaat samen met de betrokken brancheorganisaties komen tot een 'toekomstgerichte, technologieonafhankelijke operationalisatie van opiniemacht'. De NDP is bereid een rol te spelen bij de ontwikkeling van nieuwe, adequate definities en meetmethoden. Mocht de Twm verlengd worden, dan zal de NDP meewerken aan optimalisering van de huidige bepalingen in de AmvB.

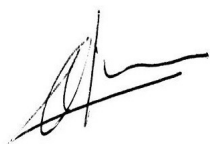
Gegeven de grote structurele én conjuncturele problemen in de dagbladsector pleit de NDP echter met klem voor expiratie van de Twm. De economische realiteit dwingt tot herstructureren. Juist nu de dagbladmarkt zo turbulent is laat zich niet voorspellen welke herstructureringen de komende jaren aan de orde zullen zijn. Dit proces moet niet bemoeilijkt worden door aanvullende wettelijke beperkingen bovenop de reguliere mededingingstoets van de NMA.

Om die reden heeft de NDP de commissie-Brinkman kenbaar gemaakt dat mediaconcentratieregelingen dienen te verdwijnen of op zijn minst verder verruimd moeten worden. In ieder geval dient het maximum marktaandeel van 35 procent op de dagbladmarkt zo spoedig mogelijk te verdwijnen.

Tot slot

De NDP zou het toejuichen als de overheid de traditionele verkokerde benadering van het medialandschap zou verruilen voor de door de WRR bepleite functionele benadering. Het feit dat een niet-opiniërende zender als Sky Radio het moederconcern TMG beperkt in verdere overnames op de mediamarkt geeft bij uitstek de betrekkelijke betekenis van de huidige regelgeving aan. Juist in een krimpende dagbladmarkt is schaalgrootte een belangrijke economische voorwaarde voor het voortbestaan van een pluriform aanbod.

Met vriendelijke groet,
Namens het bestuur van De Nederlandse Dagbladpers

Kees Spaan
Voorzitter

Tom Nauta
algemeen secretaris